

TEDENSKESLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto I

V Ljubljani, dne 18. decembra 1925

Stev. 4

Ministrski predsednik Nikola Pašić 80 letnik

V soboto 19. t. m. slavi svojo osemdesetletnico ministrski predsednik Nikola P. Pašić. Zgodovina našega naroda bo ime tega moža imela za vedno napisano v svoji knjigi in ga bo visoko dvignila nad vsako strankarsko merilo. Z narodnega in državnega stališča smemo reči, da je Nikola Pašić eden izmed največjih mož, kar jih je rodila jugoslovenska mati, ne le po dobi in obsegu njegovega političnega in državnškega dela, temveč tudi po veličini njegovih uspehov. Pašić stoji v prvi vrsti tvorcev nekdanje Srbije, a Usoda mu je naklonila še večjo ulogo: on je bil voditelj Srbije v svetovni vojni in tako tvorec Jugoslavije, pod njim je naša država dobila tudi svoj temeljni zakon, Vidovdansko ustavo, ki je za vedno osigurala naše narodno in državno jedinstvo.

Brez razlike strank in brez ozira na kritično stališče, ki ga zavzemamo napram Pašiću kot politiku in voditelju radikalne stranke, smemo vsi narodni ljudje v Jugoslaviji brez pridržka se veseliti, da je ta mož, ki še vedno predstavlja eno najjačjih sil našega na državnih talentih žal ne prebogatega naroda, dočakal tako visokih let. Tudi naša «Domovina» se pridružuje vsem onim, ki ob 80-letnici

Nikola Pašića iskreno želijo, da naj ga Bog še ohrani in očuva do skrajnosti človeških mej naši državi in našemu narodu!

Nikola Pašić je rojen 6./19. decembra 1845. v Zaječaru kot sin tamošnjega uglednega trgovca. Študiral je gimnazijo in dovršil tehniko v Curihu v Švici, kjer je takrat študiralo mnogo srbskih dijakov. Po povratku v domovino se je kmalu posvetil političnemu delu in je stopil v prve vrste takrat se snujoče radikalne stranke. 1. novembra 1878. je bil prvič izvoljen v Narodno skupščino in od leta 1880. je predsednik Narodno radikal-

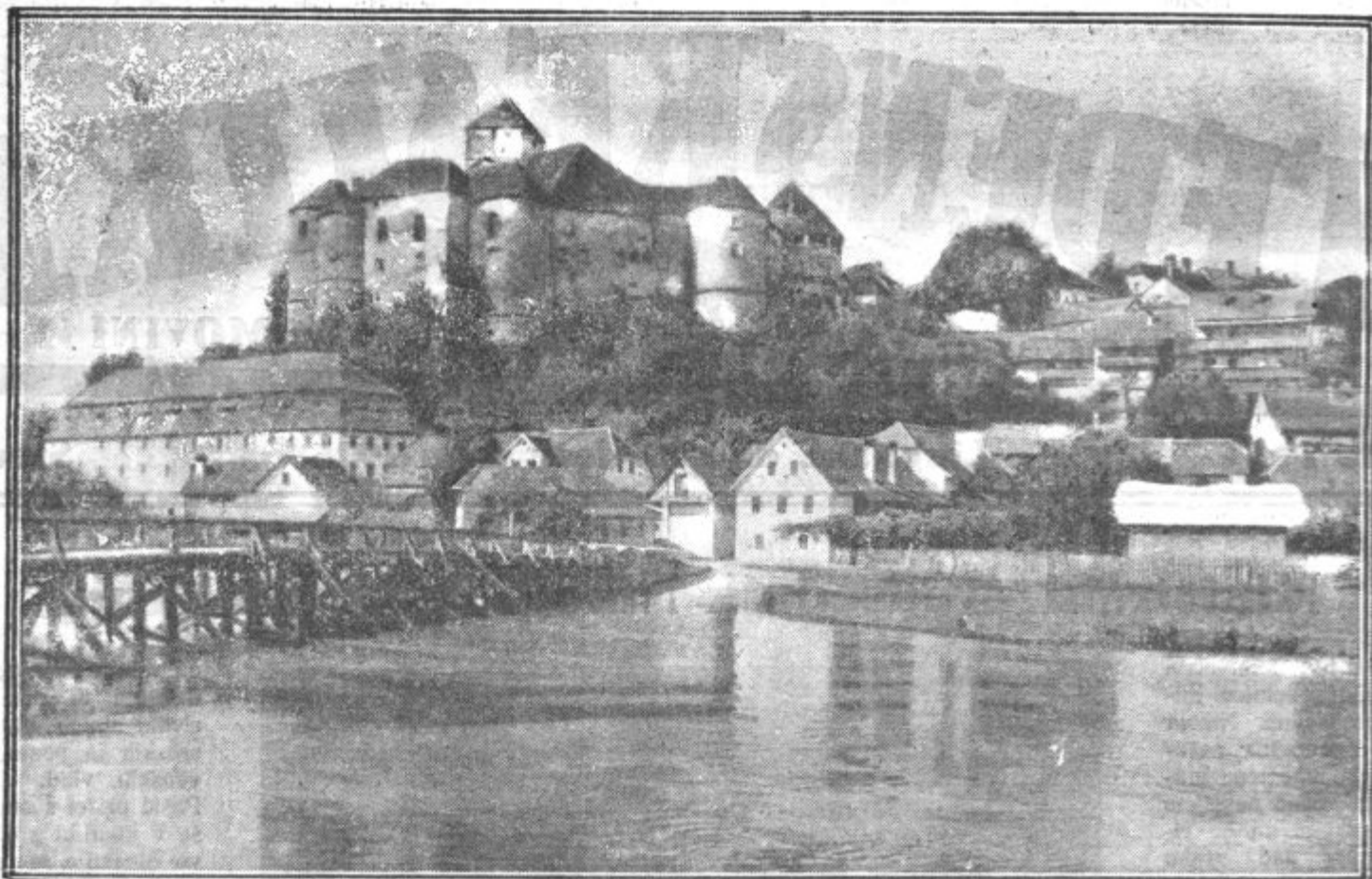
ne stranke. Ko je leta 1883. prišlo do prvega velikega konflikta med radikalno stranko in kraljem Milanom in je bilo po takozvani «timoški buni» mnogo radikalnih voditeljev obsojenih na smrt ter nekaj tudi postreljano, je tudi Pašića zadela smrtna obsodba, kateri se je odtegnil z begom v inozemstvo. Šele po Milanovi abdikaciji je bil Pašić pomiloščen, leta 1889., in je s svojo stranko pri prihodnjih volitvah dobil ogromno večino v Narodni skupščini, ki ga je nato izvolila za predsednika. Predsednik parlamenta je bil Pašić potem še dvakrat, leta 1893. in 1897. Prvič je bil Pašić ministrski predsednik 1891. leta in

državnškega dela. V notranji politiki je Pašić v mlajših letih zastopal zelo radikalne ideje, ki so nekdanjo Srbijo pretvorile iz absolutistične države v demokratično monarhijo, v poznejših letih pa je prevladal konzervativizem, ki je pri starem človeku razumljiv. Kot šef radikalne stranke je Pašić še vedno edina avtoriteta, tako da je morda upravičen izrek, ki pravi, da je Pašić radikalna stranka in da je radikalna stranka — Pašić.

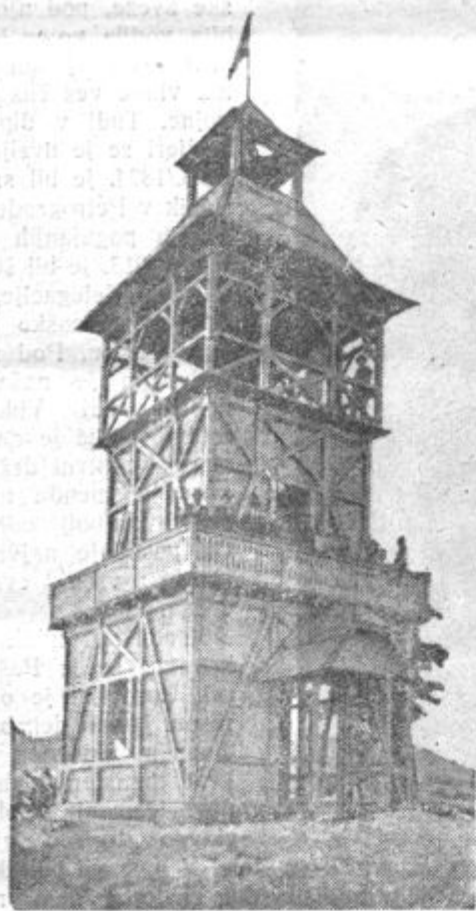
Pašić je vodil svojo politiko pod štirimi kralji, Obrenovićema Milanom in Aleksandrom ter pod jugoslovenskima vladarjema Petrom in Aleksandrom Karadjorgjem.

od takrat se njegovo ime z daljšimi in manjšimi presledki stalno bere na čelu srbskih in pozneje jugoslovenskih vlad. Dvakrat je Pašić prišel s svojo stranko še v konflikt z Obrenovićevo dinastijo in je bil obsojen na večletno ječo, pa pomiloščen pod pogojem, da je odšel v izgnanstvo. Pašić je bil predsednik srbske vlade v najznamenitejših dobah novejših srbske zgodovine, on je tvorec balkanske zveze, pod njim je Srbija vodila vojne leta 1912. in 1913., on je bil predsednik vlade ves čas svetovne vojne. Tudi v diplomatični karijeri se je uveljavil: leta 1893./1894. je bil srbski poslanik v Petrogradu, pri mirovnih pogajanjih v Bukarešti 1913. je bil šef srbske mirovne delegacije, l. 1919 šef jugoslovenske delegacije v Parizu. Pod njegovim vodstvom je naša država dobila tudi Vidovdansko ustavo. Pašić je danes najstarejši aktivni državnik na svetu in menda tudi eden izmed najbolj odlikovanih. On poseduje najvišje redke skoraj vseh evropskih držav.

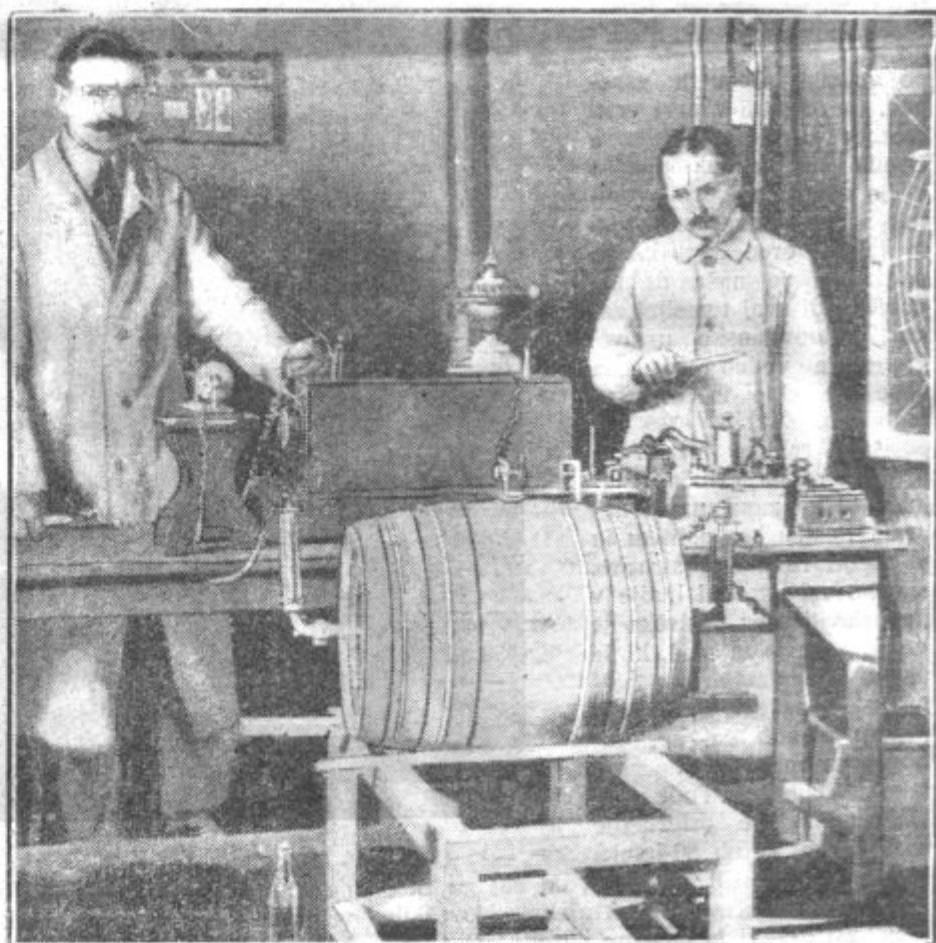
Tudi kot minister strokovnjak se je Pašić obnesel. Upravljal je opetovano resort javnih del, bil je tudi finančni minister, mnogokrat minister zunanjih zadev. Zunanja politika je glavno torišče njegovega

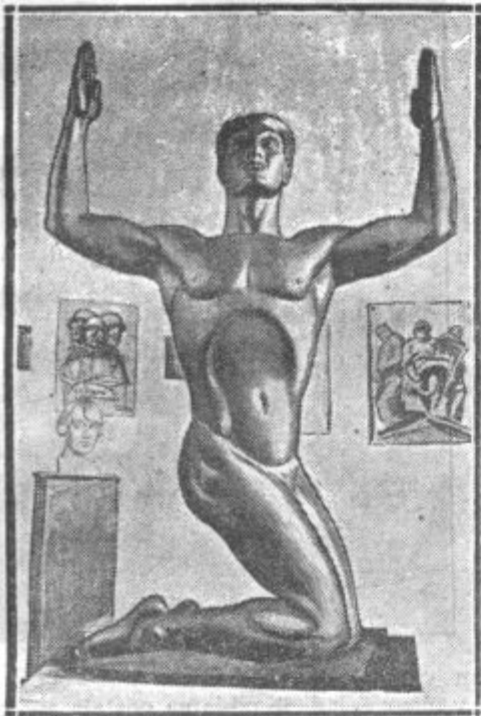
Žužemberk. Med najbolj slikovite naše kraje spada brez dvoma Žužemberk na Dolenjskem s svojim starim gradom, ki je že od leta 1575. last rodbine Auerspergov. Grad, star nad 800 let, je danes skoraj popolnoma zapuščen in polagoma razpada. Včasih je bil močna trdnjava proti Turkom. Temelji gradu so debeli 5 m. Kjer je danes Žužemberk, je bil nekđaj gozd, poln zveri, zlasti medvedov.

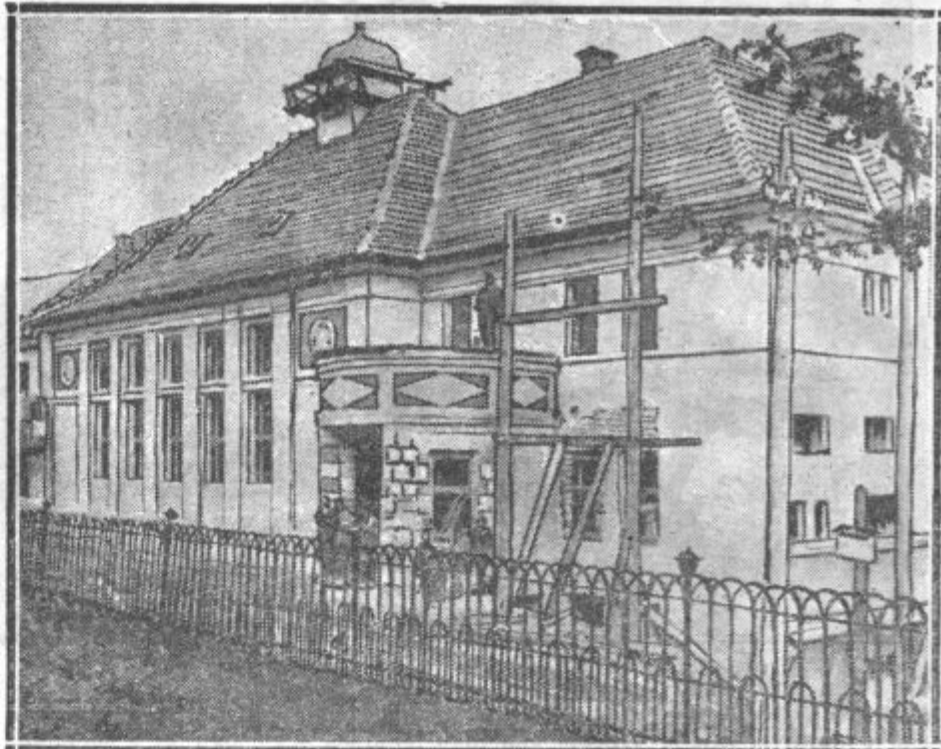
Razgledni stolp na Bledu. Letos v avgustu so odprli v proslavo 30-letnice Prometnega društva na Bledu lep, 15 m visok razgledni stolp. Ta stolp stoji na griču Bledec na vzhodu Bleda, ki postaja vedno lepši. S tega stolpa imajo izletniki krasen razgled po radovljiški dolini in po gorenjskih gorah. Odkar je vsako poletje na Bledu kraljevska obitelj, je Bled za vso državo važno letovišče. Tu je vedno več državnikov in politikov. Kralj in kraljica se rada vozita ali jahata po blejski okolici, hodita na lov, lovita ribe ali veslata po jezeru.

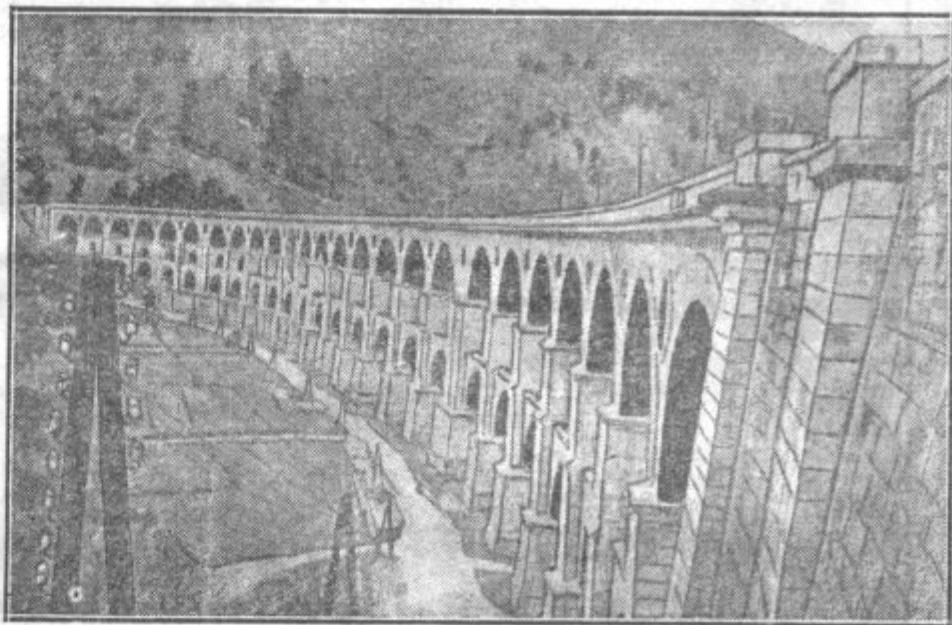
Ume.no staranje vina. Profesor Charles Henry je izumil aparat, s katerim se vino izpostavi 2-3 ure močnemu električnemu toku 60.000-120.000 voltov. Tok se uvaja na obeh nasprotnih si straneh soda skozi 2 navzgor obrnjeni pipi direktno v vino. Po taki električni napetosti se elektrizirano vino hitro očisti s pomočjo elektrod, ki potegnejo nase vse najmanjše, kalnost povzročujoče snovi. Vino pridobi oziroma razvije predčasno tudi cvetlico (buket), ki je značilna za stara vina in ki se v njem drugače šele v teku desetletij z umnim kletarjenjem razvije. Tako elektrizirano vino se v 2-3 urah tako spremeni, da ga niti dobri poznavalci ne ločijo od naravnim potom razvitega enakega starega vina. Tako poroča strokovni list «Tecimik».

Spomenik kralju Petru I. Osvoboditelju v Kranju. Kranj je prvo mesto Slovenije, ki postavi v bližnji bodočnosti spomenik kralju Petru I. Osvoboditelju. Spomenik bo stal pred novim Sokolskim domom in obstoja iz visokega vitkega obeliska na ovalnem arhitektonskem podstavku. V njem bo vzdian relief kralja Petra, pod katerim kleči idealna figura junaka z razprostrtimi rokami, povečujoč velikega Osvoboditelja. Vrh obeliska pa sedi samozavestno državni orel. Spomenik bo iz umetnega kamena, le relief in figura junaka bosta vliita iz bronu. Monumentalni spomenik je delo kiparja Tineta Kosa.

Sokolski dom v Trbovljah. Letos so zgradili v Trbovljah lep Sokolski dom. Slovesna otvoritev se je vršila 4. in 5. julija t. l. Naša slika nam ga kaže še neovršenega

Vijadukt na železniški progi Ljubljana—Trst. Vijadukt je v dve nadstropji in dolga 1,5 km. Na njem se nejele k znanim slapovom v hribovitih krajih.

Trojna meja v Prekmurju. Dve točki ima Slovenija, kjer se stikajo po tri meje, kjer se dotikajo meje treh držav. Ena taka trojna meja je Peč nad Ratečami v Karavankah, druga pa je ob severni strani Prekmurja. Ta prekmurska trojna meja je v prekmurskih goricih, v višini 400 m, ki je hkrati povprečna višina gričevja. Trojna meja je hkrati v razvodju, od tod teče voda na jug v Lendavo ter na sever v Rabo. Tamkaj, na oni strani proti Rabi ležijo one vasi in občine, ki imajo še slovensko prebivalstvo, a jih je pariška mirovna konferenca prisodila Madžarski (Dolnji in Gornji Sinik ter Štefanovci), v njih je ostalo nad 5000 naših rojakov. Severozapadno od trojne meje pa je avstrijsko Prekmurje, kjer pa je že nemško prebivalstvo. Trojna meja v Prekmurju je zanimiva tudi s te strani, ker leži na skrajnem koncu ne le Slovenije, marveč hkrati cele Jugoslavije. Priobčujemo danes mejnik na meji treh držav (Jugoslavije, Avstrije in Madžarske) pri Trdkovi v severnem Prekmurju.

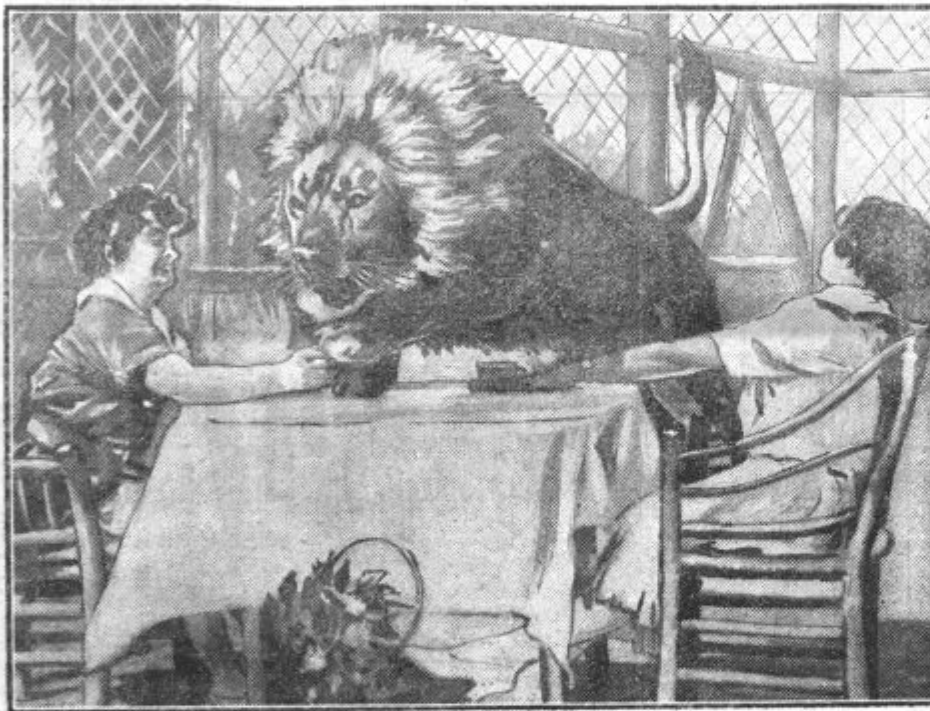
Prvi zimski šport v Mariboru. Zimski šport se goji v Mariboru na "Tren ribnikih", kjer je drsališče vedno polno, zlasti mladine

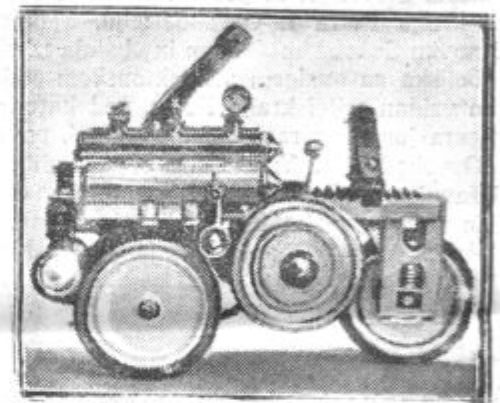
Cepljenje proti kugi. Kuga je silno nalezljiva bolezen. Na njej umre 95% obolelih. Najboljše sredstvo proti kugi je umlčevanje podgan. Angleška vlada ima v Indiji in drugih azijskih kolonijah potujoče zdravnike, ki s cepljenjem omejujejo širjenje kuge.

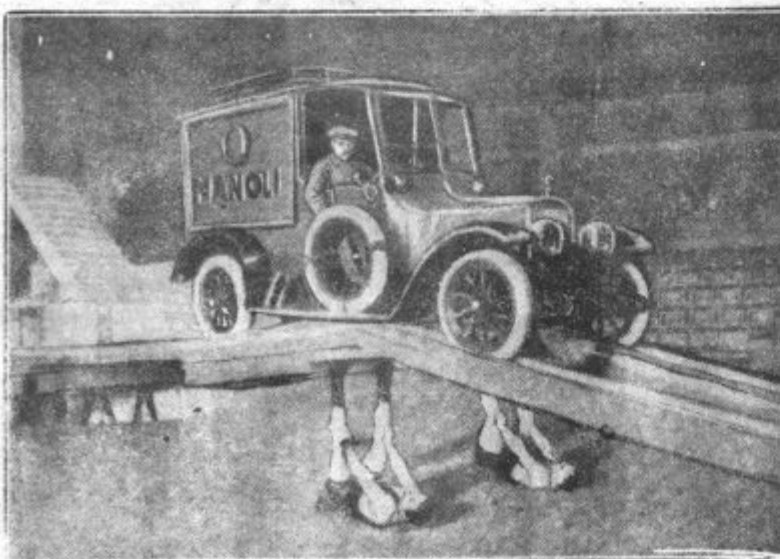
Z radijem v morski globini. Slika kaže morskega potapljača, v čigar čeladi je oddajna postaja za radio. Potapljača so slišale govoriti vse radio-postaje v Hamburgu in okolici.

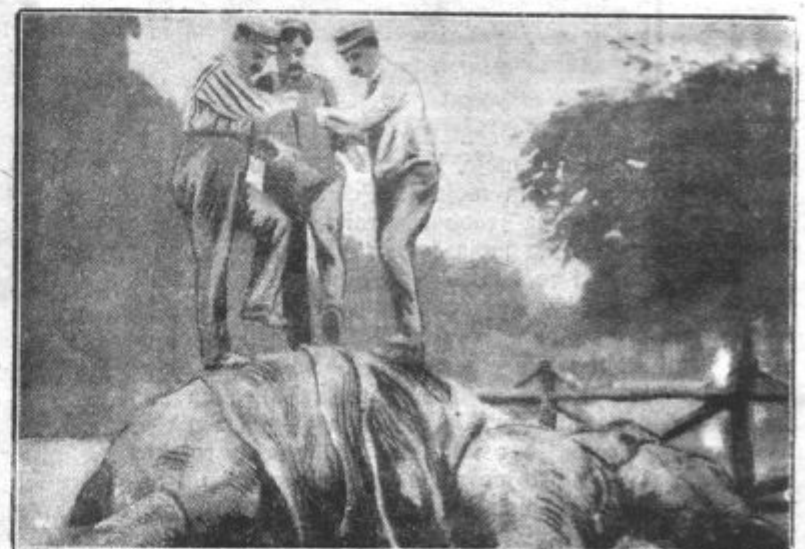
Lev pri zajtrku. V Kaliforniji goje na posebni farmi divje zveri ter jih dresirajo za cirkus. Naša slika kaže, kako se je lev približal mizi svoje krotiteljice, da si vzame zajtrk.

Z drajsami pod podplati zdrčiš kakor z drsalami po tlaku. «Drajse» z malim acetilenskim motorjem vzdrže 6 ur vožnje. 1. slika kaže konstrukcijo drsala, ki tehta 9 kg; 2. slika pa uporabo na gladki, celo strmi cesti.

Človeška moč. Kako ogromno moč dobi človek z vajo, kaže naša slika: dva telovadca vzdržujeta z nogami most, čez kateri se pelje avtomobil s šoferjem.

Slona boli trebuh. Ako boli slona trebuh, mu dajo čaja, ga zavijejo v težke koce, mu vlivajo žganja ali pa mu trebuh drgnejo tako, kakor kaže naša slika.